

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет спеціальної освіти
та соціально-гуманітарних наук

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін
та мовної підготовки

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ**

Галузь знань 03	Гуманітарні науки
Спеціальність 035	Філологія
Спеціалізація 035.041	Германські мови та література (переклад включно), перша – англійська
Рівень освіти	перший (бакалаврський)

Запоріжжя
Вид-во Хортицької національної академії
2023–2024 навчальний рік

УДК 378.091.33-27.22:81'25(072)

М 54

*Рекомендовано до друку та видання
навчально-методичною радою Хортицької національної академії
як методичні рекомендації щодо організації та проведення ознайомчої
практики для студентів спеціальності 035 Філологія
(Протокол № 1 від 24.10.2023 р.)*

Рецензенти:

Мосісвич Л. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Інституту іноземної філології (ЗНУ)

Крашеніннікова Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент (Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»)

Є 72 **Методичні рекомендації щодо організації та проведення ознайомчої практики для студентів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія / Г. Б. Глущенко, Н. М. Єрмакова, О. Ф. Фурман. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2023. 56 с.**

У методичних рекомендаціях викладено основні вимоги, обов'язки, завдання, структура та зміст ознайомчої практики як невід'ємного компонента навчання для здобувачів галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.041 Германські мови та література (переклад включно), перша – англійська.

УДК 378.091.33-27.22:81'25(072)

© Глущенко Г.Б., Єрмакова Н.М., Фурман О.Ф. 2023

© Хортицька національна академія, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ.....	6
2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	8
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ОЗНАЙОМЧОЮ ПРАКТИКОЮ.....	11
4. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ.....	16
5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	19
6. ПЕРЕЛІК ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ.....	20
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКІВ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ.....	21
8. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ ЗВІТІВ ПРАКТИКИ.....	27
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	28
<i>Додаток А. Щоденник з практики</i>	31
<i>Додаток Б. Звіт</i>	38
<i>Додаток В. Аналіз уроку</i>	43
<i>Додаток Г. Приклади оформлення літературних джерел</i>	51

ВСТУП

Ознайомча практика здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.041 Германські мови та література (переклад включно), перша – англійська проводиться згідно з положенням «Про практичну підготовку та працевлаштування здобувачів вищої освіти і випускників комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія», розробленим і затвердженим навчально-методичною радою академії з використанням відповідних навчально-методичних матеріалів.

Практична підготовка студентів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» з надання освітніх послуг для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки. Проходження практики є важливим етапом у системі практичної підготовки до майбутньої професійної педагогічної діяльності та для здобуття кваліфікаційного рівня, що забезпечує конкурентоспроможність на ринку праці.

Під час проходження ознайомчої практики формується професійна готовність майбутніх філологів до самостійної діяльності. Практичне ознайомлення студентів з умовами праці за фахом не тільки закріплює і поглиблює теоретичні знання, одержані в процесі навчання у вищому навчальному закладі, але й сприяє формуванню впевненості у своїй фаховій придатності, закріплює вже набуті навички, допомагає виробленню індивідуального режиму праці.

У процесі практики студентам надається можливість спостерігати за індивідуальним стилем викладання досвідчених вчителів, ознайомитися з документацією (як-от: календарно-тематичне планування, програми дисциплін), методичним забезпеченням, а також дізнатися

про можливості використання нових інформаційних технологій у процесі підготовки та проведення уроків. Практика систематизує та поглиблює знання про методику підготовки вчителів іноземної (англійської) мови; сприяє формуванню особистого стилю викладання, об'єктивної оцінки своїх можливостей, застосуванню різноманітних методів та прийомів навчання, сучасних педагогічних технологій, а також спонукає студентів-практикантів до подальшої активності та самостійності в набутті професійних, перцептивних, проєктувальних, адаптивних, організаційних та пізнавальних умінь.

Програму ознайомчої практики розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки. В основу методичних рекомендацій покладено програму ознайомчої практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія, розроблену науково-педагогічними працівниками кафедри.

Методичні рекомендації є навчально-методичним документом, згідно з яким планується і регламентується діяльність керівників практики закладу вищої освіти і студентів-практикантів упродовж періоду проведення цього виду практики. У методичних рекомендаціях викладається мета і завдання ознайомчої практики, вимоги до баз практики, індивідуальні завдання, загальні вимоги до організації проведення ознайомчої практики, види, форми та методи контролю рівня знань, умінь і навичок, яких мають набути студенти під час її проходження, порядок підбиття її підсумків.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Ознайомча практика з викладання іноземної (англійської) мови в навчальних закладах базової та профільної середньої освіти здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія передбачена програмою в III семестрі впродовж 4 тижнів, що становить 4 кредити ЄКТС. Специфіка ознайомчої практики студентів другого року навчання полягає у вивченні та аналізі практикантами професійної навчально-виховної діяльності в навчальному закладі базової та профільної середньої освіти (5–11 класи).

Метою практики є забезпечення практичного пізнання студентами змісту й контексту професійної діяльності та оволодіння способами її організації; формування вміння виконувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; виховання в студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності; розвиток у студентів професійної компетентності навчати іноземної мови на базі сформованої в них іншомовної компетенції та знань методики викладання іноземної мови, педагогіки та психології; поєднання теоретичних знань з практичною діяльністю.

Завдання ознайомчої практики:

навчальні:

– забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використовувати їх у виконанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань;

– формувати в студентів уміння проводити практичні заняття з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;

наукові:

– поглиблювати знання студентів з дисциплін професійної підготовки на основі вивчення педагогічного досвіду вчителів;

– формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу;

– виробити творчий підхід до науково-педагогічної діяльності;

виховні:

– виховувати в студентів інтерес і любов до професії вчителя, розвивати психологічну готовність до роботи;

– формувати в майбутніх учителів уміння та навички, що сприяють розвиткові професійних компетентностей, потреби в педагогічній самоосвіті;

– знайомити студентів із виховною роботою;

професійні:

– розуміння принципів здійснення педагогічної діяльності згідно зі статутом закладу освіти, правилами внутрішнього розпорядку;

– ознайомлення з документацією навчального закладу базової та профільної середньої освіти: програмою дисципліни, календарно-тематичним планом, методичним забезпеченням.

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після проходження ознайомчої практики здобувачі повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Спеціальні компетентності:

СК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

СК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову, що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

Програмні результати:

ПР1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПР2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПР3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПР6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПР7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПР8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.

ПР14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

У результаті проходження практики студент повинен **знати**:

- майбутню сферу діяльності;
- зміст фахової підготовки;
- особливості організації та зміст освітньо-професійної програми підготовки фахівців;
- сутність навчального плану щодо підготовки майбутніх вчителів;
- сутність концепції НУШ.

У результаті проходження практики студент повинен **вміти**

- організовувати різні види діяльності (навчально-пізнавальну, предметно-пошукову, ігрову тощо);
- аналізувати уроки;
- аналізувати підручники;
- вести щоденник практики;
- вивчати досвід роботи вчителів.

У процесі проходження ознайомчої практики студент має набути таких соціальних навичок (soft-skills):

- володіти навичками міжособистісної взаємодії;
- будувати ефективну комунікативну взаємодію із суб'єктами професійної діяльності;
- дотримуватись етичних принципів комунікації та культури в суспільному житті.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ОЗНАЙОМЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Відповідно до положення «Про практичну підготовку та працевлаштування здобувачів вищої освіти і випускників комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ознайомча практика організовується кафедрою соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки на підставі наказу по академії.

За два тижні до проходження практики відповідальні особи на факультеті проводять обговорення на засіданні кафедри з питань формування в студентів практичних навичок, умінь та адаптації на базі практики, заповнення таблиць відповідно до програми ознайомчої практики.

Базою практики є навчальні заклади базової та профільної середньої освіти. Вони мають бути визначені за два місяці до початку практики; ректор академії і керівник бази практики укладають відповідний договір на її проведення. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами.

Здобувачів закріплюють за певними класами та вчителями іноземної (англійської) мови. З першого дня практики студенти ознайомлюються з особливостями організаційної діяльності вчителя англійської мови, зі змістом і обсягом його навчальної роботи. Студенти-практиканти аналізують планування та проведення уроків з англійської мови, спостерігають за особливостями психолого-педагогічного супроводу. Безпосереднє керівництво ознайомчою практикою студентів здійснюють керівники практики від академії і бази, де вона проходить.

Здобувач вищої освіти – практикант під час проходження ознайомчої практики зобов’язаний:

– ознайомитися з програмою практичної підготовки спеціальності та дотримуватися методичних рекомендацій щодо її проходження;

– не пізніше ніж за два тижні до початку практики визначити базу проходження практики разом з керівником практики від кафедри;

– пройти інструктаж про порядок проходження практики, загальний інструктаж з охорони праці за підписом в журналі реєстрації інструктажів;

– взяти участь у настановній конференції з практики;

– отримати консультації щодо оформлення всіх необхідних документів з практики;

– отримати індивідуальне завдання;

– своєчасно прибути на базу практики і завершити виконання програми практики згідно з термінами, передбаченими графіком освітнього процесу;

– у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практичної підготовки за спеціальністю;

– виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

– нести відповідальність за виконання дорученої роботи;

– перебувати на місці проходження практики не менше 6 год. щоденно (якщо немає інших обставин, що вимагають подальшої присутності).

– вести щоденник практики;

– систематично доповідати керівнику про виконані завдання;

- своєчасно підготувати звіт та індивідуальне завдання;
- роздрукувати й подати на кафедру або прикріпити до сторінки практики на платформі MOODLE всі необхідні документи;
- взяти участь у підсумкових заходах та захистити практику у встановлений час.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

- визначити бази практик і на початку навчального року повідомити керівника практики від навчального закладу про забезпечення укладання договорів щодо проведення практики відповідної спеціальності;
- розподілити та закріпити здобувачів за базами проходження практики разом з керівником ознайомчої практики;
- підготувати та подати для наказу списки студентів із зазначенням бази практики завідувачу практики від академії;
- визначити час і місце збору групи в разі виїзду на практику або прибуття на базу практики;
- повідомити здобувачів про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі;
- спостерігати за практичною діяльністю здобувачів-практикантів, визначати їх рівень підготовки до професійної діяльності, диференційовано підходити до завдань, які повинен виконати практикант;
- здійснювати контроль за виконанням програми практики та дотримання термінів її проведення (у тісному контактi з керівником практики від бази практики);
- брати участь у факультетських, загальноакадемічних настановних і підсумкових

конференціях з практики, нарадах з питань організації й проведення практики;

- надавати методичну допомогу в оформленні документації та консультувати здобувачів щодо виконання графіка практики, індивідуальних завдань та написання звіту практики;

- провести інструктаж здобувачів вищої освіти з питань безпеки та охорони праці;

- розробити тематику індивідуальних завдань;

- контролювати виконання графіка проходження практики;

- інформувати завідувача кафедри про стан проходження практики;

- забезпечити дотримання відповідності змісту видів діяльності практики її навчальним планам і програмам;

- забезпечити контроль за дотриманням строків перебігу та тривалості практики;

- перевірити звіти студентів з практики, надати відгуки про їхню роботу;

- перевіряти й аналізувати документацію, подану здобувачем після закінчення практики;

- скласти звіт за результатами практики і подати деканові факультету (завідувачу практики від академії);

- взяти участь у публічному захисті практики та оцінити роботу практиканта, виставити у відомість та залікову книжку загальну оцінку з практики.

Керівник від бази практики – навчального закладу базової та профільної середньої освіти, де здобувач проходить ознайомчу практику, повинен:

- прийняти студентів на практику згідно з наказом по Хортицькій національній академії та направленням;

- призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою;
- створити належні умови для виконання студентами програми практики;
- забезпечити студентам умови безпечної праці на конкретному робочому місці;
- надати студентам-практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики;
- забезпечити облік виходу на практику студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти до навчального закладу;
- надавати студентам можливість збору інформації на підставі направлень кафедр;
- забезпечити проходження практики здобувачів у тісному контакті з керівником від академії;
- ознайомити студентів-практикантів з організацією роботи установи;
- здійснювати постійний контроль за роботою здобувачів, допомагати їм у здійсненні розрахунків, аналізі даних тощо, надавати консультації;
- контролювати ведення здобувачем щоденника, підготовку звітів про проходження практики;
- написати кожному здобувачеві в щоденнику практики відгук та виставити оцінку за проходження практики;
- контролювати виконання і виконувати Кодекс законів України про працю.

4. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Ознайомлення із завданнями та змістом практики.

Участь у настановній конференції. Ознайомлення з метою, завданнями та змістом педагогічної практики, розподілом, вимогами до оформлення звітної документації. Визначення правил поведінки в освітньому закладі, прав й обов'язків студентів-практикантів.

2. Ознайомлення з базою практики.

Затвердження в керівника від бази практики календарного плану проходження практики одразу по прибуттю. Проходження інструктажу з техніки безпеки, протипожежної безпеки та огляд робочого місця.

3. Ознайомлення з освітнім процесом навчального закладу базової та профільної середньої освіти (бази практики).

Вивчення специфіки діяльності закладу проходження практики відповідно до його типу (ліцей, гімназія, спеціальна школа, санаторна школа, професійний коледж та ін.). Відвідування уроків з метою визначення прийомів педагогічного спілкування та впровадження Концепції Нової української школи. Ознайомлення з основними напрямками роботи закладу освіти; з особливостями організації освітнього процесу в інклюзивному середовищі; з особливостями планування та організації освітнього процесу. Дотримання правил внутрішнього розпорядку бази практики.

4. Ознайомлення з нормативно-правовою базою системи освіти в Україні.

Ознайомлення із Законом України «Про освіту», Законом України «Про середню освіту», Концепцією Нової української школи та ін. Також з новим змістом освіти, свідоцтвами досягнень учнів, освітніми платформами для навчання, зворотного зв'язку вчителя і учнів та підвищення кваліфікації учителів базової та профільної середньої освіти.

5. Написання звіту про проходження ознайомчої практики.

Оформлення щоденника про проходження ознайомчої практики. Написання аналізу одного з відвіданих занять. Добір роздаткового/наочного матеріалу до уроку. Знайомство з платформами для створення тестів. Складання звіту про результати ознайомчої практики відповідно до плану проходження практики та положення «Про практичну підготовку та працевлаштування здобувачів вищої освіти і випускників комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія».

6. Захист результатів ознайомчої практики

Презентація результатів ознайомчої практики відбувається на підсумковій конференції, під час якої студент повинен:

– продемонструвати знання принципів та методів викладання іноземної (англійської) мови в навчальному закладі базової та профільної середньої освіти (гімназія, ліцей, спеціальна школа, санаторна школа та ін) – з позицій науковості, доступності, перспективності, зв'язку теорії з практикою тощо;

– представити аналіз відвіданого під час практики уроку.

Студент, який не виконав вимог практики, вважається таким, що не виконав навчальний план.

Погодинний графік проходженні ознайомчої практики

№ з/п	Назви видів діяльності	Кільк. годин
<i>Загальна кількість кредитів ЄКТС – 4</i>		
1.	Настановна конференція. Організаційні питання практики.	2
2.	Розподіл за базами практик, ознайомлення з індивідуальними завданнями відповідно до бази практики. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки й охорони праці.	6
3.	Відвідування уроків.	5–10
4.	Виконання й оформлення індивідуальних завдань.	30–35
5.	Вивчення організаційної структури, структури управління установою.	20
6.	Збір, обробка й аналіз фактичних даних з фахової спеціальності.	30
7.	Оформлення звіту та інших документів з практики.	20
8.	Захист звіту з практики.	2
<i>Всього</i>		<i>120</i>

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

для самостійної роботи студентів під час проходження практики:

– ознайомлення зі специфікою діяльності навчально-виховного закладу, обраного для проходження практики, його установчими документами, правилами внутрішнього розпорядку;

– ознайомлення із системою роботи вчителів іноземної (англійської) мови, вчителів-новаторів за програмою Нової української школи, відвідування їх уроків у режимах онлайн/офлайн;

– знайомство зі шкільними кабінетами та їх обладнанням;

– відвідування й аналіз уроків, добір роздаткового/наочного матеріалу до уроку;

– аналіз роботи педагогів онлайн/офлайн;

– вивчення навчального процесу на основі відвідування уроків вчителів з метою вивчення вимог до результатів навчання учнів, впровадження різноманітних методів організації пізнавальної діяльності й виховання здобувачів освіти на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків й інтеграції та можливостей їх використання на уроках зі свого предмета;

– знайомство з платформами для створення та проходження тестів;

– подання керівникові практики звітної документації, що вимагається програмою практичної підготовки спеціальності.

6. ПЕРЕЛІК ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДЛЯ ЗАХИСТУ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Перелік документів, які студенти-практиканти повинні написати під час ознайомчої практики:

- щоденник практики (**додаток А**)
- аналіз одного з відвіданих занять (**додаток В**).

2. Перелік документів, які необхідно здати після завершення терміну проходження практики:

– звіт про виконання завдань практики (**додаток Б**), який здобувач складає в текстовій формі на підставі інформації про результати практичної роботи, отриманих протягом практики. Звіт повинен бути підписаний і оцінений керівником практики від базової установи. Він також підписує щоденник та оцінює діяльність здобувача-практиканта;

– аналіз одного з відвіданих під час практики уроків згідно із запропонованою схемою аналізу (надається у звіті) (**додаток В**);

– підготовлений тест (посилання на нього) / наочні матеріали;

– щоденник педпрактики з відгуком та оцінкою роботи студента на практиці зі школи (з відповідними підписами) (**додаток А**).

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКІВ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Підсумки практики підбиваються під час складання студентом диференційованого заліку на засіданні кафедральної комісії. Склад комісії та термін захисту визначає завідувач кафедри. До комісії входять: завідувач випускаючої кафедри, керівник практики від кафедри та викладач з будь-якої професійно-орієнтованої дисципліни.

Виставляючи диференційовану оцінку, комісія враховує характеристику студента-практиканта, видану керівником практики від установи, зміст і оформлення звіту, його захист тощо. Загальна оцінка за практику – це середнє арифметичне від суми балів, що одержує студент від керівника практики від кафедри, а також за захист звіту з практики.

Диференційована оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. Результати складання заліку з практики заносяться в екзаменаційну відомість, проставляються в заліковій книжці студента й у журналі обліку успішності.

Студент, який не виконав програми практики і має незадовільний відгук або незадовільну оцінку за складання заліку, направляється на практику вдруге.

Керівник практики інформує адміністрацію академії щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, які пройшли практику, дотримання ними вимог трудової дисципліни, про стан охорони праці й протипожежної безпеки на базі практики та з інших питань організації та проведення практики.

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Зміст роботи студента	Максимальна кількість балів
Звіт про виконання завдань практики	40
Змістове наповнення щоденника	30
Аналіз уроку	20
Захист звіту	10
Разом	100

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

За бальною	за національною системою	Оцінка ESTC
90-100	5 (відмінно)	A
82-89	4(добре)	B
75-81	4 (добре)	C
68-74	3 (задовільно)	D
60-67	3 (задовільно)	E
35-59	2 (незадовільно з можливістю повторного	FX
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним	F

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Контроль та оцінка результатів практики здійснюється у двох аспектах:

1. Поточний контроль (результати щоденної діяльності практикантів).

2. Підсумкова атестація (результативність практики за підсумками досягнення поставленої мети навчання).

Поточний контроль здійснюється з двох сторін: з боку навчального закладу студента-практиканта та з боку навчальної установи, де студент проходить практику. Здебільшого оцінюється відвідування, дисциплінованість, ініціативність, старанність, безконфліктність практикантів.

Підсумкова атестація. Відповідно до загальних вимог студент за наслідками практики одержує оцінку, яка повинна бути внесена в його залікову книжку. Загальна оцінка за практику виводиться на основі низки оцінок, виставлених за різні види роботи:

– перша – за виконання студентом програми практики та якість зданої звітної документації;

– друга – оцінка-відгук групового керівника від бази практики;

– третя – за представлення студентом практичної роботи на підсумковій конференції.

Загальна оцінка є середнім балом зазначених трьох оцінок. За відсутність студента на практиці без поважних причин, а також невчасне оформлення та подання документації оцінка з практики знижується. Таким чином, процедура атестації студентів – це процес, що протікає на різних рівнях і здійснюваний різними людьми (керівником практики та викладачем-методистом).

Критерії якісної оцінки діяльності студентів в період проходження практики

Оцінка «**відмінно**» ставиться, якщо студент/студентка:

– виконав/-ла аналіз уроку методично грамотно, з використанням зразків методичних матеріалів, враховуючи поради керівника практики або вчителя;

- визначив/-ла ключові та предметні компетентності, структурні компоненти уроку;
- висвітлив/-ла виховний, розвивальний та освітній потенціал уроку в повному обсязі;
- визначив/-ла методи та прийоми роботи відповідно до теми та мети заняття;
- відобразив/-ла послідовність тренувальних та мовленнєвих вправ правильно;
- зазначив/-ла об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання коректно;
- описав/-ла технічні та інші допоміжні засоби навчання під час заняття грамотно;
- виконав/-ла завдання практики в повному обсязі з використанням творчого підходу;
- підготував/-ла усі необхідні звітні матеріали, подав/-ла їх у встановлений термін (після закінчення практики), оформивши все на високому рівні;
- отримав/-ла рекомендацію від установи оцінити результати практики на «відмінно»;
- захистив/-ла практичну роботу на підсумковій конференції чітко і детально згідно з вимогами та завданнями Програми ознайомчої практики.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо студент/-ка:

– виконав/-ла аналіз уроку методично грамотно, враховуючи поради керівника практики або вчителя, з використанням зразків методичних матеріалів, визначивши мету, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей, але є несуттєві огріхи, а саме:

- висвітлив/-ла виховний, розвивальний та освітній потенціал уроку фрагментарно;

- визначив/-ла методичні прийоми відповідно до цілей заняття поверхово, не повністю;
- відобразив/-ла послідовність тренувальних та мовленнєвих вправ здебільшого правильно;
- зазначив/-ла об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання некоректно;
  - підготував/-ла всі необхідні звітні матеріали, подав/-ла їх у встановлений термін (після закінчення практики), але наявні певні недоліки;
  - отримав/-ла рекомендацію від установи оцінити результати практики на «добре»;
  - захистив/-ла практичну роботу на підсумковій конференції з неповним виконанням вимог та завдань, зазначених у Програмі ознайомчої практики.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо студент/-ка:

- виконав/-ла аналіз уроку з використанням зразків методичних матеріалів, визначивши мету, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставленої мети із суттєвими огріхами, як-от:
  - не розкрив/-ла змістове наповнення предметних та ключових компетентностей;
  - визначив/-ла методи та прийоми роботи відповідно до теми та мети заняття неправильно або із суттєвими помилками;
  - визначив/-ла послідовність тренувальних та мовленнєвих вправ некоректно;
  - визначив/-ла об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання неправильно;
    - оформив/-ла звітну документацію недбало, висвітливши практичну діяльність безсистемно; подав/-ла її

несвоєчасно (після закінчення практики), без окремих матеріалів;

– отримав/-ла суттєві зауваження від фахівця установи і рекомендацію оцінити результати практики на «задовільно»;

– захистив/-ла практичну роботу на підсумковій конференції з недбалим та неповним виконанням вимог та завдань, зазначених у Програмі ознайомчої практики.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо студент/-ка:

– не виконав/-ла аналіз уроку або виконав/-ла недбало та методично неграмотно, не враховуючи поради керівника практики або вчителя, ігноруючи зразки методичних матеріалів, неправильно визначивши мету, етапи уроку, методичні прийоми для досягнення мети;

– не розкрив/-ла виховний, розвивальний та освітній потенціал уроку;

– визначив/-ла методичні прийоми нераціонально, які не відповідають меті заняття або не визначив/-ла їх взагалі;

– не відобразив/-ла або грубо порушив/-ла послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

– не визначив/-ла об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання;

– не виконав/-ла більшу половину програми практики, грубо порушував/-ла умови договору, безпідставно не відвідав/-ла більше половини занять;

– не підготував/-ла звітну документацію та отримав/-ла рекомендацію оцінити результати практики на «незадовільно».

– не має з чим вийти на підсумкову конференцію.

8. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ ЗВІТІВ ПРАКТИКИ

У триденний термін після закінчення практики здобувачі здають всю необхідну документацію груповому керівнику практики. Керівник практики від кафедри перевіряє усі надані здобувачем документи, візує їх та оцінює як кожний з них, так і загальну практичну діяльність здобувача. Практикант, який отримав позитивну рецензію на подані матеріали, допускається до захисту.

Звіт захищають перед комісією з обов'язковим уведенням до її складу керівника практики від кафедри та/або завідувача навчальної та виробничої практики академії. За результатами захисту виставляється бал оцінювання, який фіксується на титульній сторінці звіту, у відомості та індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (заліковій книжці).

Здобувачеві, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Положення «Про практичну підготовку та працевлаштування здобувачів вищої освіти і випускників комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія».
2. Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти, затверджено постановою КМУ від 23.11.2011 №1392.
3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджено постановою КМУ від 30.09.2020 №898.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / за ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
5. Зєня Л. Я. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи : монографія. Горлівка : вид-во ГДППМ, 2011. 436 с.
6. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2018. 319 с.
7. Методика навчання ІМ і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
8. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с.
9. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник / Бігич О. Б. та ін. Київ : Ленвіт, 2003. 250 с.

10. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник. Київ : Ф.С.К., 2004. 192 с.
11. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : навч.посіб. / Бігич О.Б. та ін. Київ : Ленвіт, 2016. 402с.
12. Тарнопольський О. Б., Кожушко С. П., Кабанова М. Р. Гейміфікація в навчанні іноземних мов у вищій школі. Іноземні мови. 2018. №3. С. 15–22.
13. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. Pearson ESL, 2007. 491 p.
14. Common European Framework of References for Language Learning, Teaching, Assessment. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 260 p.
15. Harmer J. How to Teach English: An introduction to the practice of English language teaching. Harlow: Addison Wesley Longman Limited, 1998. 198 p.
16. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. 371 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ «ІНТЕРНЕТ»:

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>.
2. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20seredny>

- a/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf
3. Міністерство освіти та науки України: дошкільна та середня освіта. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56>
  4. Іноземні мови. Модельні програми 5–9 класів НУШ. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/83186/>
  5. Common European Framework of Reference for Languages. URL: <http://www.coe.int>
  6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. URL: <http://www.twirpx.com/file/612403/>
  7. МОН України : освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
  8. Британська Рада в Україні. URL: <http://www.britishcouncil.org.ua>
  9. Науково-методичний журнал «Іноземні мови». URL: <http://fl.knlu.edu.ua>
  10. Нормативна база нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Правила ведення й оформлення

Щоденник практики – це документ, який підтверджує факт її проходження. Видається здобувачу-практиканту на установчій сесії (або самостійно роздруковується здобувачем). Має таку структуру:

1. Припис на практику (1–2 сторінки щоденника) виконує функцію посвідки про відрядження, тому обов'язково візується підписами і завіряється печатками установ.

2. У розділі «Календарний графік проходження практики» здобувачі зазначають види робіт, що виконуються протягом практики, та кількість календарних робочих днів, що виділяються для виконання зазначених робіт.

3. Щоденне виконання робочих завдань фіксується здобувачем у розділі «Робочі записи під час практики».

4. Розділ «Відгук та оцінка роботи студента на практиці» заповнює учитель/керівник від установи, на базі якої відбувалася практика. Він також щоденно фіксує присутність студента на практиці, підтверджуючи це підписом. У цьому розділі щоденника практики описується зацікавленість здобувача професійною діяльністю, відзначається його здатність до творчого мислення, ініціативність та дисциплінованість. Відгук повинен відображати ділові та моральні якості, виявлені здобувачем під час проходженні практики. Крім того, фіксуються виявлені недоліки та проблеми в підготовці фахівців. Керівником виставляється підсумкова оцінка проходження практики (за 5-бальною системою). Відгук керівника від бази практики записується в щоденнику практики.

5. Рейтингову оцінку за практику виставляє керівник практики після перевірки звітних матеріалів. Остаточна оцінка виставляється після захисту практики і заноситься до екзаменаційної відомості та індивідуального плану здобувача.

ФОРМА ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

*Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної ради*

(повне найменування закладу вищої освіти)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Вид практики

(за навчальним планом)

Студент

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет

Кафедра

Спеціальність

Рівень вищої освіти

Курс

Група

Студент

(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув в організацію, установу, заклад.

Печатка
організації,
установи, закладу

« ___ » _____ 20__ року
(дата)

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з організації, установи, закладу.

Печатка
організації,
установи, закладу

« ___ » _____ 20__ року
(дата)

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Завдання практики	Тижні проходження практики						Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	

Керівники практики
від закладу вищої освіти

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Керівники практики
від навчального закладу, організації, установи

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти
про проходження практики студентом**

Дата складання заліку « ____ » _____ 20__ року

Оцінка:
за національною шкалою _____
(літерами)

кількість балів _____
(цифрами і літерами)

Керівник практики від закладу вищої освіти

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ЗВІТ

Правила ведення й оформлення

Звіт про роботу впродовж практики є узагальнювальним документом, що складається в довільній формі. Основу тексту звіту складають робочі записи, які узагальнюються та редагуються. Звіт формується на основі індивідуального плану, він подає інформацію про виконання практикантом кожного його розділу та пункту. Індивідуальний план і звіт затверджується керівником практики від Академії.

Повністю оформлений звіт одночасно із щоденником підписує керівник практики від школи і має бути поданий на кафедру не пізніше 3-ох днів після закінчення практики.

До звіту додаються: первинні документи, схеми, графіки, таблиці даних, щоденник практики. Загальна кількість сторінок звітної документації – до 40.

Збір, опрацювання, систематизацію і підготовку матеріалів для звіту студент здійснює протягом усього періоду практики.

Закінчений звіт студент підписує, потім його перевіряє і підписує керівник практики.

Рекомендована структура звіту:

- титульний аркуш;
- завдання на практику;
- зміст;
- вступ;
- основний текст;
- висновки та пропозиції;
- перелік використаних джерел (додаток Г);
- додатки;

– щоденник практики з відгуком керівника від школи.

Усі сторінки звіту повинні мати наскрізну нумерацію. Допоміжний матеріал потрібно подавати в додатках. До допоміжного матеріалу можна віднести інструкції, виписки з технологічної документації, таблиці допоміжних цифрових даних, ілюстрації допоміжного характеру, окремі схеми, креслення. У тексті слід робити посилання на додатки. Щоденник практики додається до звіту.

Звіт формується на принтері на одній стороні аркуша білого паперу формату А4. Поля залишають зі всіх чотирьох сторін листа. Розмір лівого поля – 30мм, правого – 10 мм розміри, верхнього і нижнього – 20 мм.

Заголовки розділів необхідно писати великими буквами. Наприкінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювати заголовки і переносити слова із заголовками не допускається. Розділи нумерують арабськими цифрами. Нумерація сторінок проводиться арабськими цифрами і повинна бути наскрізна. Першою сторінкою є титульний аркуш. Номер сторінки необхідно проставляти у правому верхньому куті.

У звіті наводяться необхідні ілюстрації: схеми, фотографії тощо. Всі ілюстрації називаються рисунками. Рисунки нумерують послідовно в межах усього звіту арабськими цифрами, наприклад "Рис. 1". Рисунки необхідно розміщувати відразу після посилання на них у тексті звіту. Кожний рисунок повинен мати підпис.

Цифровий матеріал рекомендується розміщувати у звіті у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати заголовок і розміщуватися після першого посилання про

неї в тексті. Таблиці нумеруються в межах звіту арабськими цифрами, наприклад: "Таблиця 2".

У список літератури повинні входити всі використані джерела. Розташовувати їх необхідно в порядку появи посилань у тексті звіту.

У бібліографії варто вказувати такі відомості про книгу: прізвище й ініціали автора, назва книги, місце видання, видавництво і рік видання, обсяг у сторінках.

Відомості про статтю з періодичного видання повинні містити в собі прізвище й ініціали автора, назву статті, найменування журналу, найменування серії (якщо така є) пишеться в лапках після скорочення слова серія, рік випуску, номер журналу, сторінки, на яких розміщена стаття.

Додатки оформляються як продовження звіту на наступних його сторінках. Кожен додаток починають із нової сторінки: у правому верхньому куті пишуть слово «Додаток». Якщо у звіті є два або більше додатків, їх нумерують послідовно великими буквами, наприклад: «Додаток А». Кожний додаток повинен мати заголовок.

Звіт з практики приймається комісією, яка призначається завідувачем кафедри і оцінюється за стобальною системою.

Приклад титульної сторінки

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
РАДИ

Факультет спеціальної освіти та соціально-гуманітарних наук

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки

ЗВІТ
студента _____ курсу
групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)
про результати ознайомчої практики
в період з _____ по _____

Керівник практики від закладу середньої освіти

Керівник практики від закладу вищої освіти

Запоріжжя
2023

Структура звіту

Фактичні дані про ознайомчу практику.

1. Класи, у яких були відвідані уроки.
2. Кількісні показники:
  - відвідано уроків в кожному класі;
  - кількість відвіданих уроків разом.
3. Уроки, етапи уроків, які, на ваш погляд, були проведені найбільш успішно щодо реалізації конкретних завдань.
4. Аналіз одного з відвіданих уроків.
5. Які професійні вміння та навички здобуто під час ознайомчої практики з іноземної мови (зазначити).
6. Перелік методичної наочності, яку було проаналізовано й підібрано під час відвідування уроків.
  - 6.1. Приклад особливо ефективного використання додаткових засобів навчання, у тому числі мультимедійних.
  - 6.2. Методичні розробки, з якими ознайомилися, їх аналіз.
7. Перелік опрацьованої методичної літератури, яка була використана під час ознайомчої практики, її доцільність (назва роботи).
8. Труднощі, які виникали в процесі проходження ознайомчої практики з іноземної мови.

Ви мали труднощі:

методичного характеру _____

мовного і мовленнєвого характеру _____

9. Робота з підручниками _____

10. Побажання і рекомендації щодо поліпшення умов проходження практики.

Підпис студента _____

Підпис керівника практики від закладу середньої освіти

_____
Підпис керівник практики від кафедри

АНАЛІЗ УРОКУ

Мета і зміст

Вміння аналізувати уроки – одне з найважливіших методичних вмінь, якому повинні навчитися студенти під час ознайомчої практики з іноземної (англійської) мови.

Аналіз уроку – важлива ланка професійного становлення здобувачів у період ознайомчої практики. Він має на меті поглиблювати знання з методики; розвивати дослідницькі, конструктивно-навчальні, організаційні, професійні вміння майбутнього вчителя; сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Конкретні завдання для проведення аналізу уроку:

– оволодіти вміннями щодо фіксованого спостереження за діяльністю вчителя та правильної її інтерпретації;

– навчитися визначати шляхи усунення помічених недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;

– оволодіти вміннями самоаналізу, що дозволяє порівнювати свої дії з прийнятими в методиці еталонами, шукати та знаходити ефективні прийоми навчання, розвитку та виховання учнів, формувати уміння оперативно перебудувати заплановані дії залежно від конкретних змін у навчальній ситуації.

Під час ознайомчої практики на II курсі студенти повинні оволодіти методикою аналізу уроку першої іноземної мови – англійської.

Схема аналізу уроку

1. Загальні відомості про урок:

- дата проведення;
- прізвище та ініціали вчителя;
- школа, клас (кількість учнів);
- готовність класу до уроку: гігієнічний стан приміщення, наявність підручників, зошитів, необхідних засобів унаочнення, ТЗН.

- тема уроку;
- тип уроку;
- предметні та ключові компетентності уроку;
- місце в системі уроків на певну тему;

2. Аналіз змісту і структури уроку:

- доцільність добору мовного матеріалу та його нормування;

- співвідношення видів мовленнєвої діяльності на уроці (з урахуванням його навчальної мети);

- логічна послідовність та часова характеристика етапів уроку;

- зміст і обсяг домашнього завдання, його доцільність і відповідність рівню учнів.

3. Методика проведення уроку:

- реалізація свідомо-практичного методу навчання: співвідношення навчальних дій з усвідомленням мовного матеріалу, тренувальних вправ із мовленням;

- забезпечення комунікативної спрямованості уроку (комунікативний підхід до ознайомлення з мовним матеріалом, ступінь комунікативності навчальних і контрольних вправ);

- засоби створення ситуативної основи мовлення (застосування унаочнення, ТЗН, вербальних стимулів).

- прийоми забезпечення активності учнів, інтенсивності їхніх навчальних дій;

- динамічність уроку (різноманітність режимів та прийомів роботи), його емоційність;
- засоби реалізації індивідуального підходу до учнів із різним рівнем підготовки;
- прийоми корекції мовленнєвих навичок учнів;
- спосіб орієнтації та виконання домашнього завдання;
- підбиття підсумків уроку.
- підготовленість учителя до уроку (наявність конспекту і навчальних матеріалів);
- знання мовного матеріалу і володіння методикою його навчання;
- нормативність, чіткість, виразність, емоційність мовлення;
- дотримання оптимального співвідношення між мовленням учителя та учнів;
- педагогічна майстерність: енергійність, доброзичливість, такт, артистичність, уміння організувати учнів до роботи, зацікавити їх.

5. Діяльність учнів на уроці:

- рівень підготовки учнів відповідно до вимог програми;
- готовність учнів до уроку;
- ступінь засвоєння матеріалу уроку;
- активність, уважність;
- дотримання режиму мовлення іноземною мовою;
- розвиненість навичок самостійної роботи;
- дисципліна учнів на уроці.

6. Загальні висновки про урок та його оцінка:

- успішність виконання плану уроку;
- відповідність досягнутого на уроці рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь поставленій меті;
- рекомендації щодо удосконалення уроку.

Послідовність проведення аналізу відвіданого уроку

1. Під час відвідування уроку студенти роблять записи (відповідно до запропонованої схеми) в спеціальний зошит.

2. По закінченню уроку фіксуються узагальнюючі нотатки та загальні висновки.

3. Під час аналізу, який здійснюється під керівництвом методиста, студент-учитель дає загальні дані про урок, більш детально зупиняється на самоаналізі проведеного уроку, а саме на таких моментах:

- клас, тема уроку, тип уроку і його структура;
- яке місце зазначеного уроку під час вивчення теми; як цей урок пов'язаний з попереднім; як цей урок працює на наступні уроки;

- коротка психолого-педагогічна характеристика класу (кількість невстигаючих, сильних учнів). Які особливості були враховані при плануванні;

- які предметні та ключові компетентності формувалися вивченням теми уроку;

- відбір дидактичних матеріалів, мультимедійних і наочних засобів відповідно до мети уроку;

- відбір форм і методів навчання відповідно до мети уроку. Виділення головного етапу і його повний аналіз, обґрунтування розподілу часу на кожний етап уроку, логічності зв'язку між етапами, їх підпорядкованість основному етапу;

- організація контролю засвоєних знань і формування навичок (на яких етапах уроку, в яких формах і якими методами здійснюється; як організовані регулювання і корекція знань учнів);

- психологічна атмосфера на уроці, спілкування учнів і вчителя;

- що доцільно було б урахувати, якщо проведення цього уроку можливо було б повторити.

Аналіз уроку англійської мови:

<i>1. Загальні відомості про урок</i>	
<p>Учитель: Л.Ф.Васильчук Предмет: англійська мова Школа: Запорізька гімназія № 62 Клас: 7 Б, підгрупа 1, 16 учнів Дата: 07.09.2023 Тема уроку: Sports. Present vs Past Simple. Тип уроку: комбінований Мета уроку: предметні компетентності: порівняння часових форм Present і Past Simple; засвоєння лексики теми «Спорт»; ключові компетентності: <i>комунікативна</i>: розвивати зв'язне мовлення, граматичний лад мовлення; збагачувати словниковий запас учнів; <i>культурна</i>: виховувати здоровий спосіб життя, поцінування культурного різноманіття народів світу.</p>	
<i>2. Аналіз змісту і структури уроку</i>	
Доцільність добору мовного матеріалу та його нормування	Мовний матеріал відповідав темі уроку. Тип мовного матеріалу – слова, речення, зв'язний текст. На етапі узагальнення істотних ознак вчитель використовує узагальнювальні схеми, що сприяє більш міцному усвідомленню матеріалу. Обсяг мовного матеріалу достатній для проведення мовного аналізу, тренувальних вправ (як усних, так і письмових).
Співвідношення видів мовленнєвої діяльності на уроці (з урахуванням його навчальної мети)	Усі види мовленнєвої діяльності були оптимально реалізовані на уроці – читання, письмо, аудіювання, говоріння.
Логічна послідовність та часова характеристика етапів уроку	Структура уроку відповідала його типові. Найбільш тривалим був етап сприймання й усвідомлення учнями нового матеріалу (15 хв), що є методично доцільним. Перевірка д/з здійснювалася фронтально (5 хв), на закріплення матеріалу було відведено достатньо часу (15 хв). Етап рефлексії – 5 хв.
Зміст і обсяг домашнього завдання, його доцільність і відповідність рівню учнів	Д/з має репродуктивний характер, що, на нашу думку, не є доцільним. Його зміст відповідає середньому рівню складності, учитель не диференціює матеріал. Бажано під час вивчення теми пропонувати домашнє завдання творчого текстового характеру,

	враховувати різний рівень підготовки та здібностей учнів.
3. Методика проведення уроку	
Реалізація свідомо-практичного методу навчання: співвідношення навчальних дій з усвідомленням мовного матеріалу, тренувальних вправ із мовленням	Учитель домагався свідомого засвоєння матеріалу. Цьому сприяли евристична бесіда та створення проблемної ситуації під час вивчення нового матеріалу. Тренувальні вправи мали комплексний характер, оскільки виконували завдання розвитку мовлення. Після виконання кожної вправи були підбиті підсумки виконання, націлені на усвідомлення навчального завдання.
Забезпечення комунікативної спрямованості уроку (комунікативний підхід до ознайомлення з мовним матеріалом, ступінь комунікативності навчальних і контрольних вправ)	Урок комунікативно спрямований на створення діалогічних та монологічних текстів різного типу. Так, під час аналізу мовних явищ вчитель використовував евристичну бесіду, під час виконання навчальних вправ виконували вправи на говоріння. На уроці відбувалося вільне спілкування вчителя та учнів, тема вивчалася у процесі живого, невимушеного спілкування. Застосовувалася парна та групова робота.
Засоби створення ситуативної основи мовлення (застосування унаочнення, ТЗН, вербальних стимулів).	Учитель використовував вербальні стимули, ситуативні ілюстрації для створення діалогу “Візьміть інтерв’ю” (ситуація спілкування: ви – кореспондент, берете інтерв’ю в спортсмена)
Прийоми забезпечення активності учнів, інтенсивності їхніх навчальних дій	Упроваджено ігрові та інтерактивні прийоми (гра “Візьми на буксир”, мозковий штурм).
Динамічність уроку (різноманітність режимів та прийомів роботи), його емоційність	Урок динамічний, після кожного виду роботи вчитель підбивав підсумки, завдання були різноманітними, чергувалися активні та самостійні види діяльності. Урок сприяв формуванню емоційного інтелекту, зокрема емпатійних здібностей. Учитель емоційно стриманий, на уроці домінували позитивні емоції.

Засоби реалізації індивідуального підходу до учнів із різним рівнем підготовки	На уроці проводилася диференційна робота щодо рівня підготовки учнів. Так, під час виконання практичних вправ учитель диференціював завдання для учнів (учні з високим рівнем підготовки виконували вправи творчого характеру, з низьким – репродуктивного).
Прийоми корекції мовленнєвих навичок учнів	Учитель аналізував індивідуальні та типові помилки (орфоепічні, лексичні, граматичні, стилістичні) учнів після виконання кожного виду діяльності на уроці. Упродовж уроку коригував мовлення після говоріння учнів, що є методично доцільно й коректно.
Спосіб орієнтації та виконання домашнього завдання	Учитель дав чіткий інструктаж виконання домашнього завдання (форма виконання та його термін, розбір прикладу виконання).
Підбиття підсумків уроку, рефлексія	Учитель домогся усвідомленості дій учнів на уроці, тому вони чітко назвали тему, над якою працювали, визначили, чому навчилися. Разом з учителем з'ясували труднощі уроку, отримали від учителя пояснення. З'ясували найскладніші та найцікавіші моменти уроку.
4. Діяльність вчителя на уроці	
Підготовленість учителя до уроку	У вчителя наявний конспект і навчальні матеріали.
Знання мовного матеріалу і володіння методикою його навчання	Учитель володіє мовним матеріалом та методикою викладання на високому рівні.
Нормативність, чіткість, виразність, емоційність мовлення	Мовлення правильне, чітке, виразне, достатньо емоційне.
Дотримання оптимального співвідношення між мовленням учителя та учнів	Учительське й дитяче мовлення достатньо збалансовані щодо тривалості говоріння.
Педагогічна майстерність	Учитель енергійний, доброзичливий, тактовний, артистичний, уміє організувати учнів до роботи, зацікавити їх.

5. Діяльність учнів на уроці	
Рівень підготовки учнів відповідно до вимог програми	Учні демонструють на уроці високий (8 учнів), достатній (15 учнів), середній (7 учнів) та низький рівні підготовки (5 учнів).
Готовність учнів до уроку	Усі учні підготовлені до уроку.
Ступінь засвоєння матеріалу уроку	Матеріал учні засвоїли на уроці на достатньому рівні, оскільки припускаються помилок під час виконання контрольних тестів (середній бал - 8,7).
Активність, уважність	Більшість учнів уважні, активні на уроці. Окремі учні (5 учнів) не виявляли активності на уроці, були пасивними.
Дотримання режиму мовлення іноземною мовою	Учитель контролював режим мовлення іноземною мовою, однак не всі учні дотримувалися вимог.
Розвиненість навичок самостійної роботи	Навички самостійної роботи не достатньо сформовані.
Дисципліна учнів на уроці	Проблеми з дисципліною уроці не спостерігалися.
6. Загальні висновки про урок та його оцінка	
Успішність виконання плану уроку	План уроку виконаний в повному обсязі.
Відповідність досягнутого на уроці рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь поставленій меті	Відповідно до мети заняття мовленнєві навички та вміння були сформовані на достатньому рівні.
Рекомендації щодо удосконалення уроку	Можливе використання на уроці інтерактивних методів роботи ("Акваріум"), під час пояснення лексичного значення слова рекомендуємо працювати зі словником синонімів. Працювати над сформованістю навичок самостійної роботи.

Висновки. Урок проведено на високому методичному рівні. Навчання має розвивальний характер, комунікативно спрямоване. Учитель впроваджує різноманітні форми навчання, оптимально використовує методи та прийоми навчання. Педагог комунікативно компетентний, володіє методикою викладання.

**Приклади оформлення літературних джерел згідно
ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення та
правила складання»**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: один автор	Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі : монографія. Вінниця, 2008. 160 с. Дахно І. І. Історія держави і права : навч. посібн. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 408 с.
два і більше авторів	Бондар В. І., Золотоверх В. В., Нечипоренко В. В. Історія олігофренопедагогіки : підручник. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії, 2020. 408 с. Бірюков І. А., Заїка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Заг. частини : навч. посібн. для студ. спец. вузів. Київ, 2005. 304 с. Аномалії в цивільному праві України : навч. практ. посібн. / Р. А. Майданик та ін. ; відп. ред. Р. А. Майданик. 2-ге вид. переробл. та допов. Київ : Юстініан, 2010. 1008 с.
без автора	Сучасне суспільство : філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.

багатотомне видання	<p>Енциклопедія Сучасної України / редкол. : І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>Енциклопедія історії України : у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p>
частина книги	<p>Тарасун В. Раннє прогнозування і запобігання труднощам у навчанні як умова інтеграції дитини з особливими потребами. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.- метод. зб. / Ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков (керівник автор. колективу і наук. редактор) та ін. Київ : Контекст, 2000. С. 54–56.</p>
Періодичні видання:	<p>Юхновська Ю. О. Вплив готельно-ресторанного бізнесу на розвиток туристичної галузі України. <i>Проблеми системного підходу в економіці</i> : збірник наукових праць : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Випуск 3 (71). Частина 1. С. 148–154.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу : українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p>
Матеріали конференцій:	<p>Гордієнко Н. М. Соціосистемологічний аналіз соціальної організації інтернатних освітньо-реабілітаційних закладів. Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології : збірник тез доповідей III Міжнародно науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 4–5 жовтня 2019 р.). Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2019. С. 22–25.</p> <p>Чернілевська О. І. Поняття і ознаки множинності осіб у зобов'язанні. Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку</p>

	<p>правової системи України : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14–15 вересня 2012 р.). Харків, 2012. С. 65–66.</p>
Автореферати дисертацій:	<p>Великжаніна Д. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до формування життєвої компетентності підлітків у загальноосвітніх навчальних закладах : автореферат ... канд. пед. наук : 13.00.04. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 21 с.</p>
Дисертації:	<p>Позднякова О. Л. Формування соціальної компетентності учнів з обмеженими можливостями здоров'я засобами проектної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ : Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 2010. 277 с.</p>
Монографії:	<p>Нечипоренко В. В. Системний розвиток навчально-реабілітаційного центру як відкритої інноваційної соціально-освітньої інституції : монографія. Запоріжжя : Вид-во Хортиц. нац. навч.-реабілітац. багатопроф. центру, 2013. 510 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи:	<p>Про рекламу : Закон України (за станом на 25 січня 2000 р.) // Верховна Рада України. Київ : Парламентське видавництво, 2000. 20 с.</p> <p>Про запобігання академічному плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради : Положення. Запоріжжя, 2020. URL : https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Polozhennya-pro-zapobigannya-plagiatu-gotov.pdf (дата звернення : 10.10.2020).</p>
Правила:	<p>Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014.</p>

	Чинний від 10.04.2015. Київ : Техніка, 2003. 157 с.
Стандарти:	ДСТУ 3017-2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 2016. 42 с.
Каталоги:	Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.
Атласи:	Куерда Х. Атлас ботаніки / пер. з ісп. В. Й. Шовкун. Харків, 2005. 96 с.
Бібліографічні покажчики:	Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році. Львів : Укр. технології, 2007. 74 с.
Електронні ресурси:	Нечипоренко В. В. Розвиток культурно-дозвіллевих компетенцій дітей та молоді з обмеженими можливостями здоров'я в умовах реабілітаційного театру. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. 2016. № 2. С. 80–85. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2016_2_14 (дата звернення : 10.10.2020).

Навчально-методичне видання

*Ганна Борисівна Глущенко
Наталія Миколаївна Єрмакова
Ольга Федорівна Фурман*

**Методичні рекомендації щодо організації
та проведення ознайомчої практики для студентів 2 курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань
03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія**

Підписано до друку 24.10.2023
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк Riso.
Ум. друк. арк. 3,26.

Видавництво комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Україна, 69017, м. Запоріжжя, вул. Наукового містечка, 59.
Свідоцтво: ДК № 7031 від 27.12.2019 р.
E-mail: info@khnnra.zp.ua
Сайт: khnnra.edu.ua

Для записів